

En historisk tidskrift, vetenskapliga artiklar och relevans

För ett år sedan, då vi nyligen tillträtt som vikarierande redaktörer, författade vi vår första redaktionella inledning. Vi resonerade då dels kring att vår uppgift var att förvalta ”den svenska historieforskningens flaggskepp”, dels kring att vi skulle verka och fungera som ett redaktörspar. När vi nu skriver detta förord till häfte 2 2024 gör vi det som ordinarie redaktörer. Därmed har vår uppgift också utvidgats. Förutom att förvalta tidskriftens arv och tradition ska vi också utveckla och tänka nytt.

Under vårt år som vikarierande redaktörer har vi lärt känna det vardagliga arbetet med tidskriften, hanteringen av inkomna texter och manus, kontakten och samarbetet med inhemska och utländska granskare, samarbetet med redaktionsråd och redaktionssekreteraren och den ständiga planeringen och förberedelsen inför framtida nummer. Dessa erfarenheter har stärkt vår uppfattning att *Historisk tidskrift* är en central institution på det svenska historievetenskapliga fältet. Inte minst är tillströmningen av uppsatsmanus mycket god. Texterna synliggör bredden hos den svenska historievetenskapen i stort. Bara under det senaste året har det i tidskriften publicerats vetenskapliga studier om bönders gråt under sent 1700-tal, om en tennisblockad 1968 liksom om historikers relation till arkivet under ett långt 1900-tal. Lägg därtill ett temanummer om medicin. I mångt och mycket är denna breda publicering av nya forskningsstudier tidskriftens styrka.

Hittills, närmare bestämt sedan Wilhelm M. Carlgren tog över efter Torvald T:son Höjer som tidskriftens redaktör för år 1962, har vetenskapliga studier som ovannämnda texter publicerats under avdelningsrubriken ”uppsatser”. Vi misstänker att denna nu kanske något ålderdomliga rubrik formar hur forskningsstudier skrivs och paketeras för *Historisk*

tidskrift. I och med detta nummer lämnar vi därför benämningen uppsatser för att i fortsättningen tala om vetenskapliga artiklar. Begreppet vetenskaplig artikel implicerar att texten är publicerad i en tidskrift och det är den svenska motsvarigheten till engelskans *scientific article*. En uppsats är däremot inte per definition en publicerad text, och på engelska översätts uppsats ofta till *paper* eller *essay*. Detta skifte är dock inte endast semantiskt. Att ordval påverkar vår uppfattning och formar vårt vetenskapliga agerande är ingen ny tanke. Säkerligen har uppsatsbeteckningen influerat också hur vi som redaktörer hanterat och kommenterat inkomna manus. Uppsatsbeteckningen signalerar att formen ska vara seminarieuppsatsens eller rapportens. Genom att i fortsättningen använda avdelningsrubriken vetenskapliga artiklar vill vi även öppna upp för publikation av både texter som är skrivna enligt seminarieuppsatsens klassiska uppställning och studier som är mer tesdrivande i sitt narrativ. En artikel av det senare slaget inleds med ett påstående (eng. *argument*) som sedan bevisas med empiriskt grundad analys – ett skrivsätt som svenska historiker anammat i takt med ökad internationell publicering.

Samtidigt som ämnesbredden är enorm för de vetenskapliga artiklarna i *Historisk tidskrift* är dessa texter till sin natur också smala. De berör ett väl specificerat ämne, bygger på ett avgränsat källmaterial och talar till ett specifikt forskningsfält. Så är det och så ska det vara. Vår målsättning för *Historisk tidskrift* är samtidigt att göra tidskriften än mer relevant för svenska historiker. Varje historiker som öppnar ett färskt nummer av *Historisk tidskrift* ska kunna finna åtminstone en text eller ett ämne som direkt intresserar denne. Denna målsättning innebär att arbetet med texttyper utöver de vetenskapliga artiklarna är centralt.

Redan nu erbjuder avdelningarna Essä och Bild i perspektiv ingångar för att ta sig an ämnen, perspektiv och frågor på ett inbjudande och mer kortfattat vis än vetenskapliga artiklar. Likaså är avdelningarna för recensioner av nya avhandlingar och böcker viktiga för att hålla läsarna uppdaterade om forskningsfronten och stimulera den pågående diskussionen om historieämnet. I denna anda kommer häfte 4 senare detta år dessutom att kunna erbjuda en sammanslagen diskussions- och recensionsavdelning som behandlar SVT-produktionen "Historien om Sverige" ur olika perspektiv och vinklar.

En annan viktig avdelning i *Historisk tidskrift* är Idé & debatt. Vi har redan tidigare uppmuntrat till att ta bladet från munnen för att bidra

till att skapa och utveckla diskussion inom historieämnet. Vi vill här återupprepa denna uppmaning. Förutom diskussion kring specifika sakfrågor vill vi bjuda in idé- och debatt-texter som behandlar sådant som är av relevans för historievetenskapen i stort, exempelvis diskussioner kring historiefilosofi, metodologi, teori, historikerns hantverk och källor. Redan i detta häfte erbjuds en sammanhållen idé- och debattsektion som berör frågor om teories betydelse för historisk forskning. Vi hoppas att denna ska stimulera till fler bidrag och diskussioner av denna sort. Har du som läser detta idéer kring ämnen och teman är du varmt välkommen att höra av dig.

Ytterligare ett ämne som bör vara relevant för många historiker är den undervisning som upptar de flesta av oss i vårt vardagliga arbete. Sedan ett och ett halvt år har det pågått en lågintensiv diskussion i *Historisk tidskrift* om historieläraryt utbildningen, vilken skiljer sig åt lärosäten emellan och kanske inte tillräckligt tränar blivande historielärare i att resonera och reflektera kring historieämnets gränser och möjligheter. Det är fortfarande många röster som inte låtit sig höras i frågan och vi ser mycket gärna fler inlägg i denna debatt. Samtidigt vill vi bjuda in till diskussioner och perspektiv som också handlar om andra aspekter på att undervisa i historia. Utbildningen av historielärare är ett av de huvudsakliga uppdrag som historiska institutioner har idag. Det är dessutom ett av de viktigaste samhällsuppdragen. Det är genom läraryt utbildningen historiker aktivt kan bidra med kunskaper och förvärvade erfarenheter för att utbilda goda historielärare som i sin tur ska forma bildade, reflekterande och demokratiska medborgare. Mot bakgrund av den uppgiften är det ett mysterium att historiker inte diskuterar dessa frågor mer.

* * *

Föreliggande häfte av *Historisk tidskrift* inleds med tre vetenskapliga artiklar. Först ut är Wojtek Jezierski och Sari Nauman, som analyserar verksamma forskares erfarenheter av att skriva sammanläggningsavhandlingar i historia. Analysen visar bland annat hur forskarna mötte motstånd när de ville gå ifrån monografinormen. Artikeln avslutas med en uppmaning till fältet att mer aktivt diskutera avhandlingen som form. I Alexander Engströms artikel "Skogskris och resurskonflikt" analyseras den språkliga och idémässiga kamp som fördes mellan överheten

och bönderna gällande den tidigmoderna skogspolitiken. Här visas att det var viktigt att äga tolkningsföreträde över vem och vad som var skogsödande. Häftets tredje och sista artikel är författad av Emil Hilton Saggau, som tar sin utgångspunkt i en staty i Helsingborg för att studera hur minneskulturen kring Magnus Stenbock förändrats över tid. Hilton Saggau visar hur denna minneskultur bidragit till såväl lokala, nationella som pan-nationella identiteter och förbindelser.

Efter artiklarna följer ett bidrag till Bild i perspektiv, skrivet av Julia Håkansson. Hon utgår här från Sverigedemokraternas satsning Sverige-huset. Sverigehuspolitiken, menar Håkansson, ska förstås som en nationalistisk och historiskt förankrad motvikt till mångkulturen.

Vidare följer den redan nämnda idé- och debattavdelningen, där frågor lyfts om teorins roll i historisk forskning. Diskussionen inleds av Sara Edenheim, som presenterar Ethan Kleinberg, Joan W. Scott och Gary Wilders manifest *Theses on Theory and History*. Med detta som avstamp reflekterar och diskuterar Daniel Nyström, Ulla Manns, Peter Josephson och Frans Lundgren samt slutligen Sara Edenheim, manifestets innehåll och den teoribildning som gått under namn som den kulturella vändningen eller poststrukturell teori. Förutom dessa texter rymmer häftet även som vanligt både avhandlingsrecensioner och kortrecensioner.

Med förhoppningar om att tillsammans med er läsare, skribenter och granskare förvalta och samtidigt utveckla *Historisk tidskrift* så att tidskriften blir än mer relevant,

Uppsala universitet & Göteborgs universitet
Malmö universitet

ANNE BERG
ROBIN EKElund